

הלכות עדות פֿרק ב

א. אין עדים זוממין נהרגין ולא לוקין ולא משלמין, עד שיהיו שניהם ראויין לעדות, ויוזמו שניהם, אחר שנגמר הדין. אבל אם הוזם אחד מהן בלבד, או שהוזמו שניהם קדם גמר דין, או שהוזמו שניהם אחר גמר דין ונמצא אחד מהן קרוב או פסול אין נענשין: אף על פי שהוזמו, ונפסלו לכל עדות שבתורה.

ב. נהרג זה שהעידו עליו, ואחר כך הוזמו אינן נהרגין מן הדין: שנאמר "כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאָחִיו" (דברים יט, יט), ועדין לא עשה; ודבר זה, מפי הקבלה. אבל אם לקה זה שהעידו עליו, לוקין. וכן אם יצא הממוז מיד זה ליד זה בעדותן חוזר לבעליו, ומשלמין לו.

ג. היו העדים שלושה, אפלו מאה אם העידו בבית דין זה אחר זה, והעיד כל אחד מהן אחר חברו בתוך כדי דבור, והוזמו מקצתן אינן נענשין: עד שיוזמו כלן.

ד. אבל אם היה הפסק בין זה לזה יתר מפדי דבור, שהוא כדי שאלת שלום תלמיד לרב הרי נחלקה העדות, והשנים שהוזמו נענשין, והשנים האחרים שהיה בין דבריהם ודברי הראשונים הפסק, אין נענשין: ואף על פי שבטלה העדות כלה, מפני שהן פת אחת, הואיל ונפסל מקצתה, נפסלה כלה.

ה. העיד האחד ונחקרה עדותו, ואמר השני אף אני כמוהו, או שאמר הין וכיוצא בזה, והוזמו שניהם הרי שניהם נהרגין או לוקין או משלמין: שכל עד שאמר אחר עדות חברו הין, הרי זה כמי שנחקר והעיד כמו שהעיד חברו. ואין לעדים זוממין שגגה, לפי שאין בהן מעשה; לפיכך אין צריכין התראה, כמו שבארנו.

ו. כשם שהשנים מזימין את המאה, אם העידו המאה בבת אחת כך הן מזימין אותן: אפלו היו חמשים פת, ובאו שנים אחר שנים.

ז. כיצד: פת שהעידה על ראובן שהרג שמעון בירושלים, ובאו שני עדים והזימוה, ובאה פת שניה והעידה אותה עדות עצמה שראובן הרג שמעון בירושלים, ועמדו אותן השנים והזימו גם זאת הפת השניה, וכן השלישית, והרביעית אפלו הן מאה כלן נהרגין על פי אלו השנים.

ח. פת שהעידה על ראובן שהרג שמעון, ובאה פת שניה והזימה את הפת הראשונה יהרגו העדים הזוממין, וינצל ראובן. באה פת שלישית, והזימה את הפת השניה תהרג הפת השניה וראובן, ותנצל הפת הראשונה. באה פת רביעית, והזימה את הפת השלישית תהרג הפת השלישית והפת הראשונה, וינצל ראובן ותנצל הפת השניה. וכן אפלו הן מאה פת, זו מזימה את זו כנסת וכת יוצאה.

ט. עדים שהעידו על איש טרפה שהרג, והוזמו אין נהרגין: שאפלו הרגוהו בידיהן אינן נהרגין, לפי שהוא טרפה. וכן העדים שהיו טרפה, והעידו בדבר שחייבין עליו מיתת בית דין, והוזמו אין נהרגין: שאם יוזמו זוממיהן אין זוממיהן נהרגין, שלא הזימו אלא טרפה.

י. עדים שהעידו על אחד, והרשיעוהו רשע שאין בו לא

מִלְקוֹת וְלֹא חַיִּיב מָמוֹן, וְאַחֵר כֶּךָ הוֹזְמוּ הָרִי אֵלּוּ לֹקֵיִן, אֵף עַל פִּי שֶׁלֹּא זָמְמוּ לְהִלְקוֹת זֶה וְלֹא לְחַיְּבוּ מָמוֹן.

יא. כִּיצַד: הָעִידוּ עַל כּוֹהֵן שֶׁהוּא חָלָל, כְּגוֹן שֶׁהָעִידוּ וְאָמְרוּ בְּפָנֵינוּ נִתְגַּרְשָׁה אִמּוֹ אוֹ נִחְלָצָה בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי בְּיוֹם פְּלוֹנִי, וְהוֹזְמוּ הָרִי אֵלּוּ לֹקֵיִן. וְכֵן אִם הָעִידוּ עַל אָדָם שֶׁהָרַג בְּשִׁגְגָה, וְהוֹזְמוּ לֹקֵיִן, וְאֵינָן גּוֹלִיִן. הָעִידוּ עַל שׂוֹרֵי שְׁלִזָּה שֶׁהָרַג אֶת הַנֶּפֶשׁ, וְהוֹזְמוּ לֹקֵיִן, וְאֵין מְשַׁלְּמִין אֶת הַכֶּפֶר. הָעִידוּ עָלָיו שֶׁנִּמְכַּר בְּעֶבֶד עֲבָרִי, וְהוֹזְמוּ לֹקֵיִן. וְאַרְבָּעָה דְּבָרִים אֵלּוּ, מִפִּי הַקְּבֵלָה הֵן.

יב. כֶּךָ קִבְּלוּ חֲכָמִים, שְׁשָׁנִים שֶׁהִרְשִׁיעוּ אֶת הַצִּדִּיק וְהַצִּדִּיקוּ אֶת הָרָשָׁע בְּעִדּוֹתָן, וּבָאוּ אַחֲרֵים וְהִזְיִמוּם וְהַצִּדִּיקוּ אֶת הַצִּדִּיק וְהִרְשִׁיעוּ אֶת הָרָשָׁע הָרִי עֲדִים הָרֵאשׁוֹנִים לֹקֵיִן, אֵף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִרְשִׁיעוּ אֶת הַצִּדִּיק לְהִלְקוֹתוֹ. אָבָל אִם הָעִידוּ עָלָיו שֶׁאֵכָל בָּשָׂר בְּחֵלֶב, אוֹ לֶבֶשׁ שֶׁעֲטָנָז הָרִי אֵלּוּ לֹקֵיִן מִשּׁוֹם שֶׁנֶּאֱמַר "וַעֲשִׂיתֶם לוֹ, כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאַחִיו" (דְּבָרִים יט, ט).

יג. שָׁנִים שֶׁהָעִידוּ עַל רְאוּבֵן שֶׁנֶּאֱפָה עִם בֵּת כּוֹהֵן, וְנִגְמַר דִּין רְאוּבֵן לְחֶנֶק וְדִין הַנוֹאֲפָה לְשִׁרְפָּה, וְאַחֵר כֶּךָ נִמְצְאוּ זִמְמֵיִן הָרִי אֵלּוּ נִחְנָקִין, וְאֵינָן נִשְׂרָפִין; וְדָבָר זֶה קִבְּלָה.